

“Les universitats de la Xarxa Vives són més eficients que no les europees”

JORDI PLAY

El rector de la Universitat Politècnica de Catalunya, Antoni Giró, presideix la Xarxa Vives d'universitats fins aquest divendres, quan el substituirà el rector de la Jaume I i es nomenarà per primera vegada un vice-president primer per a coordinar millor la xarxa.

Han sortit dos estudis sobre la qualitat de les universitats, amb conclusions diferents. El de l'agència de la Generalitat (AQU), que es va fer públic la setmana passada, diu que els universitaris tenen més probabilitats de trobar feina, mentre que el de la Fundació CYD no era tan optimista. Les universitats són eficients?

—No es poden treure conclusions inexactes d'aquests informes. A l'informe CYD hi ha molta informació sobre les universitats i l'eficiència i s'hi analitzen molt els costos. Es parla del gran

fracàs escolar que tenen les universitats però ningú no ho compara com caldria. Aquestes dades no inclouen el cas d'aquells que deixen la carrera i passen a estudiar-ne una altra. De vegades, figura com a fracàs del sistema, però aquell alumne ha passat a uns altres estudis i els ha acabats. Això és difícil de comptabilitzar i no és als informes. De fet, si comparem les dades de gent que deixa la carrera a les nostres universitats amb les dades de les universitats europees, veiem que són del mateix ordre. En tot cas, el fracàs és comú a tot el sistema universitari europeu.

Si busquem l'eficiència en els resultats que obtenim de la qualitat dels nostres estudiants i la producció científica que fem, tot comptant els recursos que tenim, som molt eficients. Més, fins i tot, que les universitats europees, amb les quals ens volem comparar.

—**Superen la mitjana europea?**

—La mitjana, sí. Hi ha una dada molt significativa sobre les universitats de la Xarxa Vives. El nombre de patents que es generen a les nostres universitats és comparable amb el nombre de patents que registren les universitats europees. Però passa que el nombre de patents de les empreses aquí és molt més baix que no allà. Sigui com sigui, la diferència no està en les universitats i centres de recerca, sinó en el teixit industrial.

—**Com s'explica?**

—En aquesta universitat, la UPC, en dos anys hem duplicat el nombre de patents. Això són accions de valoració del coneixement que hem fet des que s'ha decidit que les universitats també hem d'apostar per aquests resultats.

—**Hi ha una altra dada que, encreuada amb la de les patents, dona idea de l'eficiència a la Xarxa Vives en comparació amb les universitats espanyoles: feu el 50% de les patents universitàries de l'estat espanyol, però només en teniu el 30% dels investigadors.**

—Sí. I si mirem el nombre de publicacions científiques també tenim un nombre més alt que la mitjana. Per això dic que tot aquest eix mediterrani que —des del punt de vista de les infraestructures— hi ha qui mira de tallar i evitar la connexió de la regió, és un eix molt potent i poc valorat. Potser en tenim part de culpa nosaltres, les universitats i la Xarxa Vives, de no explicar-ho prou. Un dels nostres problemes és que no expliquem què fem.

—**Per què aconseguíu fer moltes més patents, en comparació?**

—Algunes universitats s'esforcen a facilitar-ho. El professor, normalment, si ningú no li diu res, es dedica a generar

coneixement i hi dona valor amb articles científics. Però si vols afavorir patents has d'estar amatent i demanar-li que, abans de publicar un projecte, analitzi si allò que fa és patentable –és clar que si ho publiques ja no ho podràs patentar. A la nostra universitat hem vist que si crees una oficina de patents una mica potent i facilites la feina al professor –la burocràcia de les patents no és gens fàcil–, te'n surts. D'aquestes patents, després s'intenta que se'n faci una *spin-off* i després una *startup*.

—La funció de la Xarxa Vives és la mateixa ara que el 1994, quan es va crear?

—La Xarxa Vives ha mantingut unes activitats concretes de relació que són complementàries de les que ja fem, i afavoreix que hi hagi una comunicació més gran. Em fa l'efecte que tenim un problema, que vam detectar fa un any: aquest model de presidència rotatòria que va passant cada sis mesos de rector en rector, fa molt difícil la coordinació. Els rectors han de tenir temps de portar les coses de la seva universitat i, a més, la coordinació de la Xarxa. Jo faig també un *mea culpa*: quan representem una universitat de grans dimensions i de gestió complexa, amb nou campus diferents, com és la UPC, podem dedicar menys temps a la Xarxa del que ens hauria agradat. Per això hem decidit de nomenar un vice-president primer, que sigui una persona que tingui experiència a la Xarxa –possiblement un ex-rector–, i que assumeixi aquest càrrec durant més de dos anys. Si hi donem continuïtat, a través d'un ex-rector que té més temps i coneixement de la Xarxa, estic segur que n'aconsegurem enfortir els lligams i les activitats.

—Quan el nomenareu, aquest vice-president?

—Ja vam acordar de crear-ne la figura i, durant aquest mandat meu, he tingut la responsabilitat de buscar la persona idònia. Vam fer un primer intent que no ha reeixit i ara tinc un altre candidat que, si tot va bé, serà nomenat aquesta setmana. El divendres, dia 15.

—A què dedica més esforços la Xarxa Vives?

—Un element important és actuar de *lobby* per a aconseguir recursos per a millorar –dintre de l'espai europeu– la projecció internacional de totes les universitats. Avui dia, la Xarxa Vives té

universitats de quatre estats diferents: Andorra, França, Itàlia i l'estat espanyol. Des del punt de vista europeu, per tal de potenciar qüestions de llengua o d'internacionalització, és un *lobby* d'universitats important. Buscar sinapsis des d'aquest punt de vista serà un dels encàrrecs que farem al vice-president primer.

—En un context de crisi, la Xarxa Vives pot fer més eficient la feina de les universitats?

—Haurem de fer les mateixes coses amb menys recursos. La Xarxa té un problema de finançament perquè el suport de les comunitats i els estats a la Xarxa són diferents. La Generalitat de Catalunya ha donat sempre suport a la Xarxa –ara, amb la crisi, hi ha hagut retallades–; anem mirant de recuperar el suport del Govern d'Andorra i el de les illes Balears. I amb la Generalitat Valenciana mirem d'aconseguir, com seria normal, un cert suport. El fet que no hi hagi un suport estable de totes les comunitats fa que la Xarxa visqui de les quotes de les universitats i, en aquest moment de crisi, hem de prioritzar les activitats.

—Vós vàreu ser director general d'Universitats de l'actual conseller d'Economia, Andreu Mas-Colell, quan era conseller d'Universitats, fa vuit anys. Ara ha aplicat retallades pressupostàries que també afecten les universitats. Els sindicats xifren les retallades de la Generalitat de Catalunya per a les universitats en 140 milions d'euros. És correcta?

—La veritat és que la situació del país és complicada i les universitats som en aquest context. Cada comunitat ha aplicat una retallada diferent i un model de finançament o un altre. És difícil de parlar de totes les comunitats, tot i que sé que n'hi ha a tot arreu.

—Centrem-nos en Catalunya, que aportava més diners i ara fa la retallada.

—A les catalanes ens hem trobat que el model de finançament s'acabava el 2010. Aquest model no el va complir el govern de la Generalitat anterior. El 2010 ens vam trobar que allò que ens havien promès, que ja era menys que els anys anteriors, es va tornar a retallar a mig curs. Això va motivar una necessitat d'estalvi. La UPC, per exemple, va poder estalviar 14 milions i ara, el 2011, arriba una retallada sobre la retallada.

Tenint en compte que l'estructura de personal de les universitats és molt permanent –la majoria són funcionaris i algun personal contractat–, no tenim gaire marge de maniobra i a corre-cuita hem d'aplicar mesures de contenció, però serà molt difícil de tancar l'exercici del 2011 sense déficit. La retallada que toca a cada universitat és molt gran. Nosaltres proposem que, amb més temps, es faci un pla per a tres o quatre anys, que ens permeti d'assumir canvis estructurals de millor eficiència dins l'eficiència i de fer més coses amb menys recursos, però també mirar d'obtenir més ingressos d'origen privat. Com que ja sabem que els ingressos del sistema públic no creixeran, hem d'aconseguir més ingressos de les activitats que fa la universitat. Hi ha de poder haver marge de maniobra. No volem perdre la qualitat i la competitivitat –moltes universitats de la Xarxa hem estat reconegudes com a campus d'excel·lència–, que ens puguem mantenir i ser competitius de cara al futur.

—Teniu més marge de maniobra universitats com les politècniques, que poden fer més patents i empreses, que no universitats més especialitzades en humanitats i ciències socials?

—El problema és que, com més activitats fas, més problemes tens. En els recursos de projectes europeus o de recerca no pots carregar totes les despeses, però la creació d'empreses o laboratoris de recerca necessiten inversió en construcció i manteniment d'edificis, becaris, etcètera. El fet important és canviar el model de finançament de les universitats. Tenir un model que vagi en la línia de tenir en compte no tan sols el nombre d'estudiants, sinó també l'activitat de recerca i valoració del coneixement que fa la universitat. Si creem empreses –cosa que és bona per a la societat–, que això no ens perjudiqui.

—Aquest curs us endeuareu i serà el curs 2012-2013 quan es notará una retallada important?

—Confiem que el 2012 les condicions pressupostàries siguin una mica millors. S'ha anunciat que potser seran millors. Entre allò que retallem per un costat, que aconseguim més ingressos i que arribi una mica més de diner, esperem que ens puguem equilibrar.

Àlex Milian